



YARGI GİYSİSİ: CÜBBE

Prof. Dr. Dr. h.c. Hakan Hakeri*

Die Form ist die geschworene Feindin der Willkür, die Zwillingschwester der Freiheit. Denn die Form hält der Verlockung der Freiheit zur Zügellosigkeit das Gegengewicht, sie lenkt die Freiheitssubstanz in feste Bahnen, dass sie sich nicht zerstreue, verlaufe, sie kräftigt sie nach innen, schützt sie nach aussen. Feste Formen sind die Schule der Zucht und Ordnung und damit der Freiheit selber und eine Schutzwehr gegen äussere Angriffe, – sie lassen sich nur brechen, nicht biegen.

Rudolf von Jhering

(Şekil, keyfiliğin yeminli düşmanı, özgürlüğün ikiz kardeşidir. Zira şekil, özgürlüğün dizginlenemezliğe doğru evrilmesine karşı bir denge oluşturur; özgürlüğün özünü sabit bir çizgiye yönlendirerek dağılmasını ve kaybolmasını önler; onu içsel olarak güçlendirir, dışsal olarak korur. Sağlam şekiller, disiplin ve düzenin, dolayısıyla özgürlüğün kendisinin okuludur ve dış saldırılara karşı bir kalkan görevi görür; bunlar sadece kırılabilir, ama bükülemez.)

Özet

Sadece üç meslek grubuna özgü olan cübbeler, hukukçular bakımından büyük önem taşımaktadır. Bununla beraber uygulamada cübbelere gerekli özenin gösterilmediği ve hatta bir yük, anlamsız bir gereklilik olarak görüldüğü gözlenmektedir. Bu çalışmada, cübbelere hem tarihsel ve sosyal hem de hukuki açıdan yaklaşılarak konu izah edilecek ve cübbe giyme zorunluluğunun sonuçları üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Adalet, cübbe, hukuk, yargı, duruşma.

* Prof. Dr. Dr. h.c., İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Emekli Öğretim Üyesi, The Law Office Istanbul Avukatlık Bürosu, İstanbul, Türkiye, Prof. Dr. Dr. h.c., Retired Faculty Member, Faculty of Law, Istanbul Medeniyet University; Attorney, The Law Office Istanbul, İstanbul, Türkiye. ✉ : hhakeri@yahoo.com ORCID 0000-0001-6699-1642

JUDICIAL ATTIRE: THE ROBE

Abstract

Robes, specific to only three professional groups, hold great importance for lawyers. However, in practice, it is observed that robes are not given the necessary respect and are even seen as a burden or an unnecessary requirement. This study will explain the subject by approaching robes from both historical, social, and legal perspectives, and will focus on the consequences of the obligation to wear robes.

Key Words: Law, robe, justice, judiciary, hearing.

Yıldız J Art Desg, Vol. 11, Issue. 1, pp. 1–15, June, 2024



Şekil 7. Erken Cumhuriyet Dönemi mahkeme heyeti.

1

¹ **Öney, Esin/Tezcan, Hülya**, “Geçmişten Günümüze Yargı Cübbeleri”, Yıldız J Art Desg, Vol. 11, Issue. 1, June, 2024, s.8.

GİRİŞ

Son dönemlerde adliyelerdeki duruşmalarda şahit olduğum bir husus, çoğu kez hâkimlerin ve bazen de savcılarının da duruşmalara cübbesiz çıkmaları. Buna karşılık, avukatların cübbesiz çıkmalarına karşı hâkimlerin tepki gösterdiklerini ve hatta özel hukuktaki e-duruşmalarda cübbesiz olan avukatları duruşmaya kabul etmediklerini duyuyoruz. Bu vesileyle duruşmalara cübbe ile çıkmaya ilişkin hukuki durumu ve aksi durumun sonuçları üzerinde durmak istiyorum.

İnternette kısa bir araştırma yapıldığında da hâkimin duruşmaya cübbesiz çıktığına ilişkin haberler bulunduğunu görüyoruz. Örneğin 8.10.2025 tarihinde Çağlayan Adliyesi'nde asliye ceza mahkemesinde görülen bir duruşmada *“duruşmaya cübbesiz gelen hâkime itiraz eden avukatlarla hâkim arasında bir süre devam eden çekişmenin ardından Asliye Ceza Mahkemesi hâkimi cübbesini giymek zorunda kaldı. Ancak, duruşma sonunda avukatların “duruşma düzenini bozma” iddiasıyla uyarılmasına karar verdi”* şeklinde bir habere rastladım. Haberin devamında *“savunma avukatlarının duruşmaya cübbesiz başlamasına “biz de cübbemizi çıkarmalım” diyerek tepki göstermesi üzerine Asliye Ceza Mahkemesi hâkimi “yıl olmuş 2025, peruk da takalım o zaman” dese de sonunda cübbesini giydiği aktarılmaktadır”*².

“Şekil ve şekilciliğe ilişkin düzenlemeler, hukukun tüm alanlarında az veya çok, kamu düzeni, toplum yararı, hukukî işlem güvenliği, ispat gereği, işlemlerin belirli bir düzen içerisinde yapılması, bazı hallerde işlemlerin daha kısa zamanda yapılması ve basitleştirilmesi gibi maddî nedenler ile kutsal olduğu düşünülen bazı değerlere ilişkin olarak ihdas edilmiştir. Bazı alanlarda ise o tür işlemlerin ancak o şekilde yapılabileceğini düzenleyen veya belirli durumların varlığı halinde o şekilde hareket edilmesi gerektiğine inanılan kurallara vardır. Mesela, mahkeme huzurunda yemin edilirken veya hüküm verilirken salonda bulunanların ayağa kalkmak zorunda olmaları gibi”³.

Cübbe giyilmesi de hukukun öngördüğü ve aslında şekilcilik barındıran, ancak özellikle hâkim, savcı veya avukat gibi hukuk insanlarının

² <https://bianet.org/haber/duran-adam-davasi-nda-hakim-durusmaya-cubbesiz-cikti-avukatlar-protesto-etti-312374>, e.t. 17.5.2026.

³ **Ermenek**, İbrahim, “Madeni Usul Hukukunda Şekilcilik”. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 4, S. 2, Haziran 2000. <https://izlik.org/JA69LH65ZM>.

görev yaparken ayırt edilmelerini sağlayan bir zorunluluktur. Kanaatimce cübbe zorunluluğu esas itibarıyla ayırt etme fonksiyonuna hizmet ederken, öte yandan yapılan görevin ağırlığını ve ciddiyetini göstermesi de hedeflenmektedir. Cübbeli meslekler çok yaygın değildir. Bir yandan akademisyenler ve din adamları, öte yandan da hukuk insanlarının böyle bir zorunluluğa (veya ayrıcalığa) tabi tutulduğu görülmektedir. Akademisyenliğin özgürlükçü ve özerk yanı, meslek icrası sırasında böyle bir zorunluluk öngörülmesini engellemiştir. Cübbe daha çok törenlerde giyilir. Buna karşılık din ve hukuk insanları açısından meslek icrasında zorunluluk ihdas edilmiştir.

Hukukçular bakımından cübbe, yargılamada uyulması gereken kıyafet kuralı anlamına gelmektedir. Elbette yargılamanın birçok kuralı vardır. Ancak kıyafet kuralı istisnai bir kuraldır. Yargılamanın kuralları daha çok usul kurallarıdır. Bununla beraber bununla yetinilmemiş ayrıca kıyafet kuralı da ihdas edilmiştir.

“Hukukun ve adaletin sembolik ifadesi olan yargı cübbelerinin kullanımının yüzyıllar öncesine dayandığı görülmektedir. Adalet dağıtımında görev üstlenen yargı mensuplarının farklı kıyafet ve başlık giymesi halkta adliyeye karşı güvensizlik oluşturduğundan, devlet otoritesini ve temsil gücünü pekiştirmek, yargı erkinin halk katındaki düşüncelerine yön vermek amacıyla zaman içerisinde birtakım düzenlemeler yapılmıştır”. Batı’dan etkilenererek Cumhuriyet’in ilanı ile çeşitlilik kazanan yargı giysileri yapılan düzenlemelerle birlikte belirli bir kalıba oturtularak mesleki unvanların bir simgesi haline getirilmiştir⁴.

Cübbe eşitliği de ifade etmektedir. Bir yandan avukatlar arasında, öte yandan da iddia ve karar makamları arasında da eşitliği ifade eder⁵. Zira her üç makamın da cübbe giymesi zorunludur.

“Abbassiler ve Osmanlılardan günümüze yansıyan, tarih boyunca birçok kültürde önemli bir yere sahip olan cübbeler halen dünyanın birçok medeni ülkelerinde yargıç ve avukatlar tarafından kullanılmaktadır”⁶.

“Cübbe giyme zorunluluğunun tarihi kaynaklarının olduğu ve savunma mesleğinin kutsallığının bir göstergesi olduğu söylenebilirse de; cübbe giymenin zorunlu olduğu ülkelerde savunma mesleğinin ve

⁴ Öney/Tezcan, s.2.

⁵ Ermenek, <https://izlik.org/JA69LH65ZM>.

⁶ Öney/Tezcan, s.4.

yargılamanın layıkıyla ciddi bir şekilde yapıldığı, cübbe giymenin zorunlu olmadığı ülkelerde ise gayriciddi yapıldığı söylenemez”⁷.

“Kamu görevlisi olarak saygınlıklarını korumak amacıyla giyim ve kuşamlarına özen göstermek zorunda olan yargıçlar, erken cumhuriyet döneminde ilk kez çıkarılan talimatname ile Kemali tarzda serpuşlar, sık düğmeli yelekler, hamailler ve biniş tarzda geniş yenli cübbeler giyerek gösterişli bir görünüme bürünmüştür. Cumhuriyet’in ilanından sonra da aynı özen tek parçadan oluşan siyah, kırmızı, yeşil ve gri renklerin hâkim olduğu, defne yapraklarıyla süslü cübbeler kullanılmaya başlanmıştır. Hukuk Fakültesi’nden mezun olup Adalet Bakanlığı tarafından açılan sınavlarda başarılı olan hukukçulara törenle teslim edilen bu cübbeler, emekliliğe kadar otorite, tarafsızlık ve saygıyı simgeleyen en özel giysileri olmuştur”⁸.

“Hâkim ve savcılarının cübbeleri ile avukat cübbeleri siyah, kırmızı ve yeşil rengin tümünü üzerinde bulundurarak tasarımı benzerlik gösterse de, yine de aralarında belirgin farklılık dikkati çekmektedir. Hâkim ve savcı cübbelerinin yakalarının, avukat cübbelerine kıyasla yaklaşık 3–4 cm daha yüksek olduğu, ön bölümleri, kolları ve yakalarında defne yaprakları deseni bulunduğu, avukat cübbelerinde ise herhangi bir işleme bulunmadığı görülmektedir”⁹.

I. YASAL DAYANAK

“Adalet huzurunda görev karışıklığına sebebiyet vermemek için, savunma makamı, itham makamı ve karar makamlarının kıyafetleri ayrı ayrı düzenlenmiştir”¹⁰.

Ülkemizde cübbeye ilişkin ilk düzenleme, 1926 yılında çıkarılan “*Hâkimlerle Adliye Memurlarının ve Avukatların Giymeğe Mecbur Oldukları Elbise ve Serpuşlar Hakkında Talimatname*”¹¹ ve 1927 yılında çıkarılan “*Avukatlara Ait Cübbe ve Serpuş Kullanılması Hakkında Talimatnâme*”dir. Bu düzenlemeye göre, avukatlar, resmi bir husus için hâkime veya savcıya başvurdıklarında, genel kurulda ve yönetim kurulunda, bazı merasimlerde baroyu temsil eden avukatlar kisve giyeceklerdir. Kendi davasını takip eden avukatlar ise kisve giyip giymemekte

⁷ Ermenek, <https://izlik.org/JA69LH65ZM>.

⁸ Öney/Tezcan, s.2.

⁹ Öney/Tezcan, s.12.

¹⁰ Ermenek, <https://izlik.org/JA69LH65ZM>.

¹¹ Öney/Tezcan, s.9.

serbesttir¹². Başlığı ise duruşma sırasında hâkim ve avukatlar giymek zorundadırlar. Onların dışındakilerin ise duruşma sırasında başlarının açık olması zorunludur. Ayrıca avukatlar, duruşma salonuna girip çıkarken, karar okunurken ve yemin sırasında başlıklarını çıkarmak; mahkeme salonuna girerken mahkeme heyetini hafifçe selamlamak zorundadırlar¹³.

Cumhuriyet'in ilanından bu yana ilk yönetmeliklerle giyilmesi zorunlu kılınan cübbelerde, bir asır boyunca sadece ufak tefek değişiklikler yapılmış olup, genel görünümünde belirgin bir değişiklik olmadığı görülmektedir¹⁴.

Hâkim ve savcılar bakımından kıyafet zorunluluğu 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nda düzenlenmiştir. Söz konusu kanunun 112/2. maddesine göre, hâkim ve savcıların resmi kıyafeti Adalet Bakanlığı'nca sağlanır:

Meslekî Kıyafet, Kitap ve Bilgisayar Yardımı:

Madde 112 – Hâkim ve savcıların resmi kıyafetlerinin şekli, bunların giyilme zaman ve yerleri ile yenilenme süreleri, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Maddede bahsi geçen yönetmelik 29.3.1998 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan Hâkim ve Savcılar Resmi Kıyafet Yönetmeliği'dir. Cübbelerin şekli yönetmeliğin 4. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, adli ve idari yargı ilk derece mahkemeleri ile Cumhuriyet başsavcılıklarında görev yapan hâkim ve savcıların, resmi kıyafeti Şekil 1'de görülen tipte siyah parlak kumaştan yapılmış, geniş reglan kollu, düğmesiz cübbedir. Bu cübbelerin yakalarından başlamak üzere ön kısımları ile iki kol ağzlarında ve sert yaka kısmının iç ve dışında;

- a) Ceza mahkemelerindeki hâkimler ile savcılar için kırmızı,
 - b) Hukuk mahkemelerindeki hâkimler için yeşil,
 - c) İdari yargı hâkimleri için gri,
- renkli saten bulunur.

Savcılar için ayrıca cübbenin ön yüzünde, sağ omuzdan sarı bir düğme ile başlayıp göğüs orta kısmı hizasında biten ve sarkık bir şekilde duran sarı simden yapılmış geniş örgü kordon bulunur.

¹² Bugün için ise Avukatlık Kanunu Yönetmeliği'nin "kılık" başlıklı 20/III. maddesine göre, "avukatlar, mahkemelerde münhasıran vekâlet görevi ifa ettikleri davalar dışında resmi kılık giyemezler".

¹³ Ermenek, <https://izlik.org/JA69LH65ZM>.

¹⁴ Öney/Tezcan, s.12.

Bölge adliye mahkemesi başkanı ve Cumhuriyet başsavcısı ile bölge idare mahkemesi başkanı; bölge adliye ve idare mahkemesi daire başkanları ve üyeleri ile bölge adliye mahkemesi savcılarının resmi kıyafeti Şekil 4'te görülen tipte siyah kumaştan yapılmış, yaka kenarlarında ve kol ağzlarında üçer adet sarı şerit bulunan, model uygulama şal yaka ve geniş reglan kollu düğmesiz cübbedir. Bu cübbelerin yakaları ile iki kol ağzlarının iç ve dışında;

a) Bölge adliye mahkemesi başkanı, Cumhuriyet başsavcısı, ceza daireresi başkanı ve üyeleri ile savcılar için kırmızı,

b) Bölge adliye mahkemesi hukuk dairesi başkanı ve üyeleri için yeşil,

c) Bölge idare mahkemesi başkanı, daire başkanı ve üyeleri için gri, renkli saten bulunur.

Bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcıları ile savcılar için ayrıca cübbenin sağ ön parçasının göğüs ortasında yakanın hemen yanında yer alan sim sarı düğmenin altından çıkan ve sağ kol altında yer alan dikey biten, üçlü sarkık biçimde (kısa, orta, uzun) duran sarı simden yapılmış örgü kordon bulunur.

Cübbelerin yaka ve kolları 5.maddede düzenlenmiştir.

Cübbeler duruşmalarda ve adli yıl açılış törenlerinde giyilir. Adalet Bakanlığında görevli hâkim ve savcılar adli yıl açılış törenlerinde son görev unvanlarına ait cübbeyi giyebilirler (md. 6). Cübbenin altına giyilecek kıyafet de yönetmelikte belirlenmiştir (md. 7): Bu Yönetmelikte yazılı cübbeler, "Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Çalışan Personelin Kılık ve Kıyafetine Dair Yönetmeliğ'in" 5'inci maddesinde belirtilen kıyafetin üzerine giyilir.

Avukatlar bakımından dayanak Avukatlık Kanunu (**Avukatların resmi kılık ve kıyafeti**, md. 49) ile Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Kanunu Yönetmeliği'dir (md. 20).

Avukatlar, mahkemelere Türkiye Barolar Birliği tarafından şekli belirlenen cübbeye çıkmak zorundadır.

Avukatlara, staj dönemi de dâhil olmak üzere, baro ve Birliğin iş ve işlemleri ile mesleğin icrası kapsamında kılık ve kıyafetle ilgili herhangi bir zorunluluk getirilemez (Avukatlık Kanunu md. 49).

Avukatlık Kanunu Yönetmeliği'nin "kılık" başlıklı 20.maddesi ise şöyledir:

Avukatlar, mahkemelerde, Türkiye Barolar Birliği ve baro disiplin kurullarında görev yaparken ve avukatlık ant içme törenlerinde, Türkiye Barolar Birliğinin belirlediği resmi kılığı giymek zorundadırlar.

Türkiye Barolar Birliğince belirlenen resmi kılık, Türkiye Barolar Birliği ve baro genel kurullarında ya da yargı kuruluşları mensuplarının resmi kılıkları ile katıldıkları resmi törenlerde de giyilebilir.

Avukatlar, mahkemelerde münhasıran vekâlet görevi ifa ettikleri davalar dışında resmi kılık giyemezler.

Avukatlar, mesleki ve yargısal faaliyetleri sırasında meslek kurallarının 20 nci maddesine uygun davranmak zorundadırlar.

Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın 20. maddesine göre, “avukatlar ve avukat stajyerleri, mesleğe yaraşır bir kılık ve kıyafetle (Mülga: Danıştay Sekizinci Daire 12.11.2014 tarih ve 2012/5257 E, 2014 8567 K. sayılı kararı ile bu maddede yer alan “başları açık” ibaresinin kaldırılmasına karar verilmiştir) mahkemelerde görev yaparlar. (Değişik: Türkiye Barolar Birliğinin 17- 18 Aralık 2022 tarihinde Çanakkale’de yapılan XXXVII. Olağan Genel Kurul kararıyla) *Duruşmalara, Türkiye Barolar Birliği’nce şekli saptanmış cübbe ile çıkarlar*”.

Barolara yapılan müracaatlarda eklenecek fotoğrafların da cübbeli olması öngörülmüştür (Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Kanunu Yönetmeliği, md. 9 ve 21).

Avukatlar bakımından cübbe dışında kılık kıyafet konusunda bir zorlama söz konusu değildir. Nitekim Avukatlık Kanunu’nun 49/II hükmü karşısında kılık kıyafet konusunda avukatlar cübbe dışında herhangi bir zorunluluğa tabi tutulamaz.

Alman Hukukunda 2018 tarihli Avukatlık Meslek Kuralları’nın “mesleki kıyafet” başlıklı 20. maddesine göre, avukatlar alışıldık olduğu ölçüde mahkemelerde mesleki kıyafet olarak cübbe giyerler. Özel hukuk ilk derece mahkemelerinde cübbe giyme zorunluluğu yoktur.

II. E-DURUŞMALARDA CÜBBE ZORUNLULUĞU?

Alman hukukunda sesli ve resim aktarımı suretiyle duruşmaya katılmanın da mahkemeye çıkmak olduğu ve bu nedenle cübbe giyilmesi gerektiği ifade edilmektedir¹⁵.

¹⁵ Windau, Benedikt, “Gerichtsverhandlung per Videokonferenz: Keine Angst vor § 128a ZPO”, https://anwaltsblatt.anwaltverein.de/de/themen/kanzlei-praxis/gerichtsverhandlung-per-videokonferenz-keine-angst-vor-128a-zpo?page_n1=2, e.t. 17.5.2026.

Aynı husus Türk hukuku açısından da geçerlidir. “Hukuk Muhakemeleri Kanunu m.149 ve e-Duruşma Yönetmeliği m.14/1 hükümleri gereğince e-Duruşma ile mahkeme huzurunda fiziken yapılan duruşma arasında, duruşmanın düzeni, usûlü, esasları ve sonuçları bakımından bir farklılık yoktur. Bu bağlamda yargılama düzeninin gerektirdiği şekilde taraf vekillerinin e-Duruşma esnasında da cüppe giymeleri hem HMK m. 151 hükmü ve e-Duruşma Yönetmeliği m.14/1 hem de Avukatlık Kanunu m.49/1 gereğidir. Avukatlık Kanunu m.49/1 ile avukatlara, mahkemelere Türkiye Barolar Birliği tarafından şekli belirlenen cübbeyle çıkmak zorunluluğu yüklenmiştir. Kanun koyucu Avukatlık Kanunu 49/1 maddesinde, fiziki olarak yahut ses ve görüntü nakli vasıtasıyla mahkemelere katılmak konusunda bir ayırım yapmamıştır”¹⁶.

III. CÜBBE GİYİLMEMESİNİN HUKUKİ SONUÇLARI

Cübbe zorunluluğu hâkim ve savcılar açısından bir külfet oluşturmaz. Yukarıda da ifade ettiğim gibi, 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu’nun 112/2. maddesine göre, hâkim ve savcıların resmi kıyafeti Adalet Bakanlığı’nca sağlanır ve devamlı çalıştıkları yerde bulunur. Buna karşılık avukatların cübbe giyme zorunluluğu, yanlarında cübbe taşımak zorunda kalmaları ve cübbe taşımadıkları zaman, örneğin uzak adliyelere veya başka bir şehirdeki duruşmaya cübbe götürmemeleri halinde o adliyede cübbe temini çabasına girmelerini gerektirebilmektedir. Öte yandan bazen adliyelerdeki baro odalarında da yeterli cübbe bulunmaması nedeniyle, cübbe kalmamış olması ve bu kez avukatların başka meslektaşlarından ricacı olmak zorunda kalması şekilciliğin olumsuz yönü olarak düşünülebilir.

Bu bakımdan tartışılması gereken husus, hâkim/savcı ve avukatların cübbe zorunluluğuna uymamasının yaptırımının bulunup bulunmadığıdır.

Usul hukukunda şekil kurallarına uymamanın bir yaptırımı olur. “Bu yaptırım maddî hukuk bakımından işlemin geçersizliği, usul hukuku bakımından, işlemin iptal edilmesi, vakıanın ispatsız kalması, disiplin cezası ve benzeri şekilde karşımıza çıkar”¹⁷.

Bununla beraber ister hâkim, savcı, ister avukat olsun, duruşmaya cübbesiz çıkılması, duruşmanın, yargılamanın sıhhatine bir zarar vermez. Sırf bu nedenle yargılama sırasında yapılan işlemlere yönelik bir yaptırım uygulanmaz.

¹⁶ Arslan, Aziz Serkan, “Ses ve Görüntü Nakli Yolu İle Duruşma ve Uygulamasının Değerlendirilmesi”, Adalet Dergisi, S.71, 2023, s. 760.

¹⁷ Ermenek, <https://izlik.org/JA69LH65ZM>.

Aynı şekilde “cübbe giymemenin yaptırımının bireysel olduğu ve verilen kararlara herhangi bir etkisinin olmadığı söylenebilir”¹⁸.

Hâkim ve savcılar açısından cübbe zorunluluğunun ihlali açıkça düzenlenmemiştir. Ancak bu durumun bir disiplin suçu oluşturacağında şüphe yoktur. Dolayısıyla disiplin hükümleri uygulanabilecektir. Avukatların bu konuda bir müdahale yetkisi bulunmamakla birlikte, durum bir tutanakla HSK’ya iletilebilir.

Buna karşılık avukatların cübbesiz duruşmaya girmeleri halinde hâkim tarafından uyarılarak duruşmadan çıkarılması gerektiği doktrinde savunulmaktaysa da, hâkimlerin böyle bir yetkisi bulunmamaktadır. İster ceza muhakemesinde ister hukuk muhakemesinde olsun hâkimler bu gerekçeyle avukatları duruşmadan çıkaramaz. Ancak durum bir tutanakla ilgili baroya bildirilir. Ayrıca durum duruşma tutanağına da geçirilir.

Avukatın mensup olduğu baro avukata Avukatlık Kanunu hükümlerini ihlal ettiği için disiplin yaptırımını uygulayabilecektir.

Avukatlık Kanunu’nda cübbesiz duruşmaya çıkmanın yaptırımı düzenlenmiştir. “*Duruşmalara Türkiye Barolar Birliği tarafından belirlenmiş cübbeyle çıkmamak veya ses ve görüntü nakledilmesi yoluyla uzaktan yapılan duruşmalara yargılamanın saygınlığına ve mesleğin onuruna uygun olmayan ortamda katılmak*” (md. 135/1-v). Bu eylemin cezası uyarımadır.

IV. YETKİSİZ KİŞİLER TARAFINDAN CÜBBE GİYİLME-SİNİN HUKUKİ SONUÇLARI

Bu bakımdan öncelikle avukat veya hâkim/savcı olmadığı halde cübbe giymenin yaptırımının belirlenmesi gerekir.

Bu noktada ilk akla gelen özel işaret ve kıyafetleri usulsüz kullanma suçunun düzenlendiği TCK 264 hükmüdür. Buna göre, bir rütbe veya kamu görevinin veya mesleğin, resmi elbisesini yetkisi olmaksızın alenen ve başkalarını yanıltacak şekilde giyen veya hakkı olmayan nişan veya madalyaları takan kimseye üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir (1. fıkra). Elbisenin sağlayacağı kolaylık ve olanaklardan yararlanarak bir suç işlenirse, yalnız bu fiilden ötürü yukarıdaki fıkra da belirtilen cezalar üçte biri oranında artırılarak hükmolunur (2. fıkra).

Kanaatimce ne hâkim/savcı ne de avukat cübbesinin giyilmesi bu suçu oluşturur. Burada resmi bir elbiseden bahsedilmektedir. Hâlbuki hâkim/savcı veya avukatlar bakımından cübbe resmi bir elbise değildir.

¹⁸ Ermenek, <https://izlik.org/JA69LH65ZM>.

Avukat cübbesinin giyilmesi halinde ise Avukatlık Kanunu'nun 63/2 hükmünün¹⁹ uygulanacağı, zira burada avukatlara ait bir yetkinin bir başkası tarafından kullanılmasının söz konusu olacağı savunulmaktaysa da²⁰, kanaatimce burada bir yetki kullanılmasından bahsedilemez ve bu nedenle bu kabahat da oluşmaz.

Gerek hâkim/savcı ve gerekse avukat cübbesinin tek başına giyilmesinin suç veya kabahat oluşturmayaacağı, ancak örneğin bunların dolandırıcılık suçunda kullanılması halinde, hile unsurunun gerçekleşmesi bakımından göz önünde bulundurulabileceği kanaatindeyim.

V. SAVCILIKTA VE GÖSTERİ VE YÜRÜYÜŞLERDE CÜBBE GİYİLMESİ

Yukarıda zikredilen mevzuat gereği avukat cübbesi mahkemeler, disiplin kurulları ve avukatlık ant içme törenlerinde giyilir. Yine cübbe Türkiye Barolar Birliği ve baro genel kurullarında ya da yargı kuruluşları mensuplarının resmi kılıkları ile katıldıkları resmi törenlerde de giyilebilir (Avukatlık Kanunu Yönetmeliği md. 20).

Bu hüküm karşısında avukatların savcılıkta cübbe giymesi zorunluluğu bulunmamaktadır.

Bunların dışında özellikle uygulamada görüldüğü gibi gösteri ve yürüyüşlerde cübbe giyilmesi doğru değildir. Esasen mevzuatın cübbenin zorunlu olduğu halleri belirlediği bunun dışında ihtiyari giyilmesine engel olmadığı düşünülebilir. Ancak Avukatlık Kanunu Yönetmeliği'nin 20. maddesinin yukarıdaki hükmü cübbe giyilmesinin zorunlu olduğu haller dışında ancak genel kurullar ve yargı kuruluşları mensuplarının resmi kılıkla katıldıkları resmi törenlerde cübbe giyilebileceğini belirttiğinden bu haller dışında giyilemeyeceği kanaatindeyim.

¹⁹ **Avukatlık yetkilerinin başkaları tarafından kullanılmaması:**

Madde 63 – Baro levhasında yazılı bulunmayanlar ve işten yasaklanmış olan avukatlar, şahıslarına ait olmayan dava evrakını düzenleyemez, icra işlemlerini takip edemez ve avukatlara ait diğer yetkileri kullanamazlar. Baro levhasında yazılı bulunmayanlar avukatlık unvanını da taşıyamazlar. **(Ek cümle: 2/5/2001 - 4667/40 md.)** Şu kadar ki, baro levhasındaki kaydı yirmi yıl dolandıktan, bürosunu kapatarak vergi kaydını sildiren avukatlar durumları hakkında bilgi vermek ve baroya karşı görev ve yükümlülüklerini yerine getirmek koşuluyla sadece avukat unvanını kullanabilirler. **(Değişik ikinci fıkra: 23/1/2008-5728/334 md.)**

Birinci fıkra hükmüne aykırı eylemde bulunanlara Cumhuriyet savcısı tarafından beşyüz Türk Lirasından ikibin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir.

²⁰ **Ermenek**, <https://izlik.org/JA69LH65ZM>.

Aynı şekilde adliye dışına çıkıldığında, hatta adliyede duruşma salonu dışına çıkıldığında da cübbe çıkarılmalıdır.

VI. ÇOCUK MAHKEMELERİNDE CÜBBE

İnsan Hakları Eylem Plânının “Kırılgan Kesimlerin Korunması ve Toplumsal Refahın Güçlendirilmesi” kenar başlıklı sekizinci amacı altında yer alan “Çocukların Fiziksel ve Ruhsal Gelişimlerinin Desteklenmesi” başlıklı 8.1 No’lu hedefinde;

1. Aile mahremiyeti ve çocuğun üstün yararının daha iyi korunabilmesi amacıyla aile ve çocuk mahkemelerinin müstakil bir kampüs içinde bulunacağı yeni bir adliye mimarisi modeli geliştirileceği,
2. Çocuk mahkemelerindeki duruşma salonlarının, çocuk dostu olacak şekilde tasarlanacağı, **duruşmalara hâkim, savcı ve avukatların cübbe giymeksizin katılımına imkân sağlanacağı,**

hedeflerine yer verilmiştir²¹.

Yukarıda aktarıldığı üzere çocuk mahkemelerinde cübbe giyilmemesine ilişkin bir çalışma yapıldığı bilinmekteyse de bu konuda henüz bir düzenleme yapılmamıştır. Bu itibarla çocuk mahkemelerine de cübbe ile çıkılması zorunludur.

²¹ <https://magdur.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/cocukadaletmerkezinedir>, 9.7.2026.

KAYNAKÇA

- Arslan**, Aziz Serkan, “Ses ve Görüntü Nakli Yolu İle Duruşma ve Uygulamasının Değerlendirilmesi”, Adalet Dergisi, S.71, 2023, s. 739-767.
- Ermenek**, İbrahim, “Medeni Usul Hukukunda Şekilcilik”. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 4, S. 2, Haziran 2000, s. <https://izlik.org/JA69LH65ZM>.
- <https://bianet.org/haber/duran-adam-davasi-nda-hakim-durusmaya-cub-besiz-cikti-avukatlar-protesto-etti-312374>, e.t. 17.5.2026.
- <https://magdur.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/cocukadaletmerkezinedir>, e.t. 9.7.2026.
- Öney**, Esin/**Tezcan**, Hülya, “Geçmişten Günümüze Yargı Cübbeleri”, Yıldız J Art Desg, Vol. 11, Issue. 1, June, 2024, s. 1-15.
- Windau**, Benedikt, “Gerichtsverhandlung per Videokonferenz: Keine Angst vor § 128a ZPO”, https://anwaltsblatt.anwaltverein.de/de/themen/kanzlei-praxis/gerichtsverhandlung-per-videokonferenz-keine-angst-vor-128a-zpo?page_n1=2, e.t. 17.5.2026.
